

‘પીસ ટોક’માં પાકિસ્તાનનું નામ આવવું ભારત માટે ઝાટકા સમાન છે

જ્યારથી પાકિસ્તાનનું નામ અમેરિકા અને ઈરાન વચ્ચેની વાતચીતના સંભવિત મધ્યસ્થી તરીકે ઊભર્યું છે, ત્યારથી વિવિધોએ મોદી સરકાર પર સવાલો ઉઠાવવાના શરૂ કરી દીધા છે. આ ઘટનાને વિપક્ષોએ મોદી સરકારની કૂટનીતિક હાર ગણાવી છે. કોંગ્રેસ સહિત અનેક વિપક્ષી પાર્ટીઓનું કહેવું છે કે ભારત મોકાનો ફાયદો ઉઠાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યું અને પાકિસ્તાને આ મામલે સરસાઈ મેળવી લીધી. ખેડે, વડા

મંગળવારે સાંજે સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ એક્સ પર લખ્યું હતું કે, પાકિસ્તાન મધ્ય પૂર્વમાં ચાલી રહેલા સંઘર્ષને વાતચીત દ્વારા સમાપ્ત કરવાના ચાલી રહેલા પ્રયાસોને સંપૂર્ણ સમર્થન આપે છે, જેથી આ ક્ષેત્રમાં શાંતિ અને સ્થિરતા સ્થાપિત થઈ શકે. અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે પણ શાહબાઝ શરીફના આ નિવેદનને ટૂંક સોશિયલ પર શેર કર્યું હતું, જેના પરથી અનુમાન લગાવવામાં આવી રહ્યું છે કે કદાચ અમેરિકા પણ પાકિસ્તાનની મધ્યસ્થી હેઠળ વાતચીત માટે તૈયાર છે.બીજા તરફ, ઈરાન અને અમેરિકા વચ્ચેની સંભવિત વાટાઘાટો અંગે, એક ઈરાની રાજદ્વારીએ બીબીસી ન્યૂઝ ઉર્ફને જણાવ્યું હતું કે આવી વાટાઘાટોની થોડીવાણી શક્યતા તો છે. ભારતની કૂટનીતિક ક્ષમતા અંગે ઉઠી રહેલા સવાલો વચ્ચે લોકસભામાં બોલતા પીએમ નરેન્દ્ર

મોદીએ 24 માર્ચ, મંગળવારના રોજ કહ્યું હતું કે, આ મુદ્દા પર ભારતનું વલણ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે. અમે શરૂઆતથી જ આ સંઘર્ષ પર અમારી ચિંતા વ્યક્ત કરી છે. મેં પશ્ચિમ એશિયાના તમામ નેતાઓ સાથે વાત કરી અને દરેકને તથાવ ઓછો કરવા અપીલ કરી છે. અમે ટ્રાન્સપાર્ટ, ઊર્જા ક્ષેત્રો અને સામાન્ય નાગરિકો પર હુમલાઓનો વિરોધ કર્યો છે. મોદીએ મંગળવારે એ પણ માહિતી આપી હતી કે અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે તેમને ફોન કર્યો હતો અને બંનેએ ખાડીદેશમાં ચાલી રહેલા તથાવ અંગે પોતાના વિચારો રજૂ કર્યા હતા. પીએમ મોદીએ કહ્યું હતું કે, તેમણે શાંતિ અને સ્થિરતા સ્થાપિત કરવા પર ભાર મૂક્યો હતો.

તવજ્જો માને છે કે ભારત માટે આ સંભવિત શાંતિ કરારથી દૂર રહેવું જ વધુ સારું છે. તેઓ કહે છે, ભારતના ઈરાચાલ સાથે સારા સંબંધો છે જ્યારે પાકિસ્તાન અને ઈરાને ઈરાચાલને માન્યતા પણ આપી નથી. તવજ્જો માને છે કે, પાકિસ્તાન એ વિશ્વસનીય દેશ નથી. તેઓ કહે છે, પાકિસ્તાન અમેરિકા અને મુસ્લિમ બહુમતી ધરાવતા ઈરાન વચ્ચે શાંતિ વાટાઘાટોને સરળ બનાવવા માંગે છે. આ ખૂબ જ વિચિત્ર પરિસ્થિતિ છે અને ભારતે તેમાં સામેલ થવું બોધ્યું નહીં. ઈરાચાલ આ મામલે પાકિસ્તાનની દખલગીરીથી સહજ રહેશે નહીં. પાકિસ્તાને હંમેશા ઈરાચાલ પ્રત્યે ખૂબ જ કડક વલણ અપનાવ્યું છે. તેણે ક્યારેય ઈરાચાલને માન્યતા પણ આપી નથી. તેમણે કહ્યું કે આમ

છતાં બે ઈરાન અત્યાર સુધી જે બાબતોનો ઈન્કાર કરતું આવ્યું છે તેને સ્વીકારી લે તો તેનું સ્વાગત થવું બોધ્યું. પરંતુ આતું થતું દેખાઈ રહ્યું નથી. ભારતના ભૂતપૂર્વ વિદેશ સચિવ કંવલ સિંબલના મતે ભૌગોલિક રીતે, પાકિસ્તાનને આ બાબતમાં ફાયદો છે. પરંતુ તેમણે કહ્યું કે પાકિસ્તાનનો સાઉદી અરબ સાથે સુરક્ષા કરાર છે અને સાઉદી અરબના ઈસ્લામિક અમેરિકા ઈરાન પર હુમલાઓ કરે, જેથી ગર્ક ક્ષેત્રમાં ઈરાનની શક્તિ બળવી પડે અને તે હવે સાઉદી અરબ સાથે પત્તો ન બને. સિંબલ કહે છે કે પાકિસ્તાનને સર છે કે સાઉદી અરબ સાથે તેની સાથે કરેલા સુરક્ષા કરારને ક્યાંક લાગુ ન કરી દે. બે સામ થાય તો પાકિસ્તાન પણ અજાણતાં ઈરાન સુદ્ધમાં ખેંચાઈ શકે છે.

ચર્ચાપત્ર
charchapatra@gujaratmitra.in

આઝાદીના અમૃતકાળની સચ્ચાઈ
 કહેવાતા વિશ્વગુરુ દિવસમાં 16 કલાક કામ કરે છે, ને દેશના 40% યુવા ગ્રેજ્યુએટ્સ પાસે નોકરી નથી. મોંઘવારી નુ રામરાજ છે, મફત અનાજના લાભાર્થીઓ 80 કરોડથી વધારે છે, રાજ્યમાં ભ્રષ્ટાચારની ફરિયાદો 11,000 થી વધુ છે, નિવૃત્ત પ્રોફેસરો સાથે અન્યાય જગ જાહેર છે, આંગણવાડીની મહિલાઓ નું આર્થિક શોષણ અવિરત પણે ચાલુ છે, સ્થાનિક સત્તા મંડળના ભ્રષ્ટાચારની તો વાત કરવી એટલે દેશદ્રોહના ગુના બરાબર છે, કોર્ટ કેશોની સંખ્યા પાંચ કરોડથી વધારે, પાનગીકરણના નામે ઉલ્લોપતિઓને લાહણી છે, જો આ ચર્ચા અસત્ય લાગે તો આ પાનાને ખમણ ખાવા ના ઉપયોગમાં લઈ લેજો, નવસારી - રાજન જોશી

માણેકચોકની મહામૂલી વાર્તાઓ....

પહેલા જ વાર્તાસંગ્રહ ‘વૃદ્ધ રંગાદી બજાર’ (2019)થી જ અભ્યાસીઓ અને વાતપ્રેમીઓનું ધ્યાન ખેંચનારા વિવેચ સોનીનો બીજો વાર્તા સંગ્રહ માણેકચોકની ચકલી લઈને આવ્યા છે. આ સંગ્રહમાં કુલ 11 વાર્તાઓ સમાવવામાં આવી છે. એ ઉપરાંત શ્રી સુમન શાહનો પ્રતિભાવ અને કેફિયત સમાવી છે. કેફિયત ખાસ વાંચવા જેવી છે. એમાં સ્વાભાવિક જ પોતે કઈ રીતે અને કેવા સંજોગોમાં લેખન તરફ વળે છે એની વાત તો મળે જ છે સાથોસાથ એમની વાર્તાસમજ અને આગ્રહો પણ બાહ્ય મળે છે. વૃષ્ટો એની ઝલક- ‘દરેક નગરને એનાં નર્ક હોય છે. એનોત્યાવસ્કીએ એની કલાકિત્તિ નવલ ‘દ ડાઇમ એન્ડ પિનશાએટ’માં સેન્ટ પીટર્સબર્ગની દૂંધ (મહેલી, વારી, મેરાઘથી છલોછલ આબોહવાનું વર્ણન કર્યું છે. કંઈક એવું જ મને 2001ની કુદરતી આપતિ ભૂકંપ અને તેના પછીના જ વર્ષ માનવસર્જિત કોમી રમખાણો વખતે અનુભવાવું હતું, એ બંને વર્ષો ગુજરાત માટે સામાજિક-આર્થિક રીતે ઘનસ્ફલકસન પોઈન્ટ હતા. અમે જૂના અમદાવાદમાં રહેતા હતા. ચાર-પાંચ મહિના કામ-ઈલા બંધ થઈ ગયા હતા એ યાતનામય અવકાશમાં મેં લખેલી અનિયમિત ડાયરીમાં એ કાલખંડનો ઘાતક ચયાઈ ઝીલાયો છે. ગોધરાકાંડ પછી અનુ-ગોધરા રમખાણો સમગ્ર ગુજરાતમાં આગની જેમ ફેલાઈ ગયા હતા. દિવસભર પોલીસ પેટ્રોલીંગ..મીલીટરી વાન અને ટીચરગેસની દુર્ગંધથી આખોય માહોલ નર્ક જેવો ભાસતો હતો. એ 2002નું વર્ષ હતું. દુકાનો પૂલી...ત્યાર બાદ એક દિવસ હું દુકાને બેઠો હતો અને મારી સામેની દુકાન કામ કરતો મારો એક મુસ્લિમ દોસ્ત મળવા આવ્યો હતો. વાતો ચાલતી હતી. હુલ્લડની..ઘરમાં ખૂટી ગયેલા

જમીન ફાડીને ઊગી નીકળે છે. રૂ..આકાર... ભાષા...લાવ..પરિવેશ એ બધું એની પાછળ દોડતું આવે છે. કોઈ પણ અનુભૂતિ કેટલીય સંયુક્ત કરતી હોય તો ય એના તરફની સંપૂર્ણ અને શુદ્ધ સમાનતા સર્જનને પ્રતીતિકર બનાવે છે.’ (પૃ. 124)

તો બાણીતા વાર્તાકાર શ્રી કિચીટ દૂદાટે એમની વાર્તાઓ વિશે આમ કહ્યું છે- ‘જેમ કોઈ પથ્થરની ખરવામાં કોમળ પાંખડીઓને ફૂટતાથી ઘૂંટીને અત્તર બનાવે એ રીતે વિવેચ સોની ખરબચડી વાસ્તવિકતાના પથ્થર પર એનાં પાત્રો અને પરિસ્થિતિઓને લસોટીને વાર્તા સિદ્ધ કરે છે. OTTએ based on true incident કાચો પકવાન રખાડીને આપણી સ્વાદેન્દ્રિયોને બુઢી બનાવી દીધી છે એ સમયમાં એવી જ વાસ્તવિકતાને કલાનો પુટ આપીને વિવેચ વાર્તાસ્વરૂપની સંકુલતાને આસ્વાદ્ય બનાવે છે. જરૂર જિંદગી જીવતાં એનાં પાત્રોને આપણે બેઈને નજરઅંદાજ કર્યા છે. વિવેચ સોનીની અંદરનો કલાકાર એ બધાને vulnerabilityને નાણી-પ્રમાણી શકે છે.’ (ફલેપ-4) આ બંને સર્જકોની વાર્તામાંથી આપણને આ વાર્તાઓ પામવાનું સહજ હાથવગું થાય છે. સર્જક પોતે કહે છે તેમ જીવનની કરાળ વાસ્તવિકતા પોતે જ એમનામાં વાર્તાક્ષણ આલેખવા મથે છે અને એટલે જ છે, જેવું છે એ પોતે જ વાર્તારૂપ ધરીને ભાવકને વાર્તાનો ભેટો કરાવે છે. બીજી બાજુ ઓટીટી જેવા માધ્યમોએ જે રીતે જીવતા જીવનને સીધું જ ટાળવાનું શરૂ કર્યું છે એવું જ હિસા, ગાળો, કડવી ઘટનાઓ, એકદમ પડખે બેસીની સ્વસતું વાસ્તવ આલેખવાનું આરંભ્યું છે એવું જ કંઈક વિવેચ

ગંગાળ-કલકત્તાથી આવેલાં ગંગાળી કારીગરો, અહીંના કારીગરો અને વેપારીઓની આસપાસ ગૂંથાયેલી આ વાર્તાઓ છે. ઓટીટી પર જેનો ભરપૂર ઉપયોગ થાય છે એવી ગાળાગાળી અને વિષયો પણ આ વાર્તાઓમાં છે. એકદમ સંકડાસભર અર્થમાં માહોલમાં ઊંઘી ઘાલીને કામ કરતાં આ કારીગરોના આંતરસંબંધો, એમનાં સંઘર્ષો, એમની મૂંઝવણો, ખાસ તો જાતિય સમસ્યાઓ અને નાની નાની મહેફિલોમાં પ્રગટતો ઝળખૂવળખૂવળ આનંદ અને કરુણ આ વાર્તાના મોટા મોટા કદી શકાય એવા વિષયો છે. આ બધી વાર્તાઓ એક બીજીથી સ્વતંત્ર હોવા છતાં મોટાભાગની વાર્તાઓ વચ્ચે કશુંક ને કશુંક સંબંધન અનુભવાવા કરે છે. બેએક વાર્તાઓ અપવાદ જરૂર છે. બાકીના પાત્રોના નામો અને બાકીનું અલગ હોવા છતાંય એ બધાની વચ્ચે કોમન આઈડેન્ટીટી અનુભવાવા કરે છે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ આધુનિકેતર ગાળામાં બહુ લખાઈ છે. કિરિટ દૂદાટ, અર્જિત ઠાકોર, મોહન પરમાર, દલવત પઢિયાર, સુમન શાહે આ પ્રકારની વાર્તાઓ આપી છે જેમાં પરિવેશ, પાત્રો, સંવેદનવિશ્વ વચ્ચે એક સમાન્તર ચાલતો અનુભવ થાયા વિના નથી રહેતો. જેન્તિ-હંસા સિમ્ફની, બાપી પીપરની વાર્તાઓ જોવાથી મારો આ મુદ્દો તત્ત સમજાયો.

‘શ્રીગું બટન’વાર્તાની નાયિકા બાહ્ય દેખાવે પુરુષ જેવી લાગે, સોનીને ત્યાં કારીગરોની વચ્ચે એ કેટલીક કામ કરે, મા-બાપ રહ્યા નથી, ભાઈ-ભાભીની સાથે રહે- આ સ્થિતિમાં એને બહુ બોલવા દીધા વિના એની અંદર રહેલ દુઃખવાટને અંતભાગે જે રીતે પ્રતીકાત્મક રહસ્યસ્ફોટ કર્યો છે એમાં એનું વ્યક્તિત્વ વાર્તા બનીને ઉભરી આવે છે. નાયક જ નહીં, અનેક પુરુષોની નજરો એના શર્ટના ત્રીજા બટન સુધી ફરતી રહે-ભાઈ-ભાભીના દાંપત્યનો કકળાટ, ઓફિસના એકાંતમાં મળેલી તકનો ફાયદો લેવાના પ્રયત્નોમાં થતી નાયકની હાલત, આ વાર્તાને કલાત્મક બનાવે છે. આ ધંધામાં પડેલાં કારીગરો ખાસ કરીને ગંગાળી કારીગરોની જિંદગી જે સંકુલતાથી પ્રગટી છે એમાં પરિમાણ ઉમેરાયું છે નવો આવેલ છોકરો કદાચ ઈધામાં તો સેટ થઈ જત પણ જેની આંગળી પકડીને આવ્યો છે એ કેરેટેકરની પલ્લી જે રીતે એનું જાતિય શોષણ કરવાની મથામણ કરે છે એ ખડગપુરનો છોકરો’ આ વાર્તાનું કેન્દ્ર છે. એ બાળકની હાલત વાર્તાને રસમદ તો બનાવે જ છે સાથે કરુણને જે રીતે ઘૂંટે તે અનન્ય છે. ‘રૂતમે ઈશનપુર’ અને ‘અનારકલી અને સ્કોચ’, ‘ગંજુની પ્રોબ્લી’ એ વાર્તાઓમાં ઘણું સામ્ય હોવા છતાં આગવા પિટિ મ ા ણો સિદ્ધ કરવામાં આવી રહ્યાં છે. સિદ્ધ કરવામાં આવી રહ્યાં છે.

એ આ વાર્તાઓમાં ઘણું પીનારા મિત્રોનું ચિત્રણ ગાઝબનું થયું છે. ભાગ્યે જ આતું વર્ણન ગુજરાતી વાર્તામાં આવ્યું છે. સેલવાસ જેવા ગુજરાતીઓના ઘણું પીવાના સ્થળો હોય કે, દરેક શહેર-ગલીઓમાં સહજ મળતો દેશી ઘાટુ હોય- એને કોઈ બદી કે નકારાત્મક રીતે પ્રયોજવાને બદલે જીવન આનંદ કે દુઃખને પ્રગટાવવાનું, ચીંધવાનું કામ વાર્તાકારે કર્યું છે. ગાળો, સેક્સ વિશેની વિચારણા, પુરુષ વાલસાચો, જીવનમાં રહેલ આંટીઘૂંટીઓ અને એનું દબાણ, મોટાભાઈ કે પિતાનું અનેક વાર્તાઓમાં આલેખાયેલું પાત્ર અને એનો કડપ, વાર્તાઓમાં ઓછી પણ સતત હાજર રહીને ગતિ આપતી સ્ત્રીઓ, અલ્પ-વિચારની જેમ આવતી ગાળો, ચાના કડવા ઘૂંટ જેવું બ્લેક હ્યુમર- આ વાર્તાના લેચરમાં જે કલાત્મક રીતે પ્રગટ્યું છે એ આ વાર્તાઓને ભવ્ય બનાવે છે. ‘માણેકચોકની ચકલી’ વાર્તામાં પૈસાની ઠગીમાં ફસાયેલ ગરીબ કારીગરની કડવી વ્યથા - બંગાળી બહુગરના સંદર્ભ સાથે ‘જ ચકલી બના દુંગા..’ ના રૂપને કલાત્મક રૂપે પ્રયોજી આપ્યું છે. ‘702, રતન ચેમ્બર’, ‘કેવું હોતું નહીં...?’ ના નાયક ભીમાનું પ્રેમનું વ્યક્તિત્વ વાર્તાના સમર આ જ પરિવેશમાં જન્મેલી વૈવિધ્યસભર ઘટનાઓ અને વ્યક્તિત્વોને ચિત્રમાં જડાઈ જાય તે રૂપે પ્રગટાવી આપનારી વાર્તાઓ બની છે. ‘સણકો’ વાર્તા બધી જ વાર્તાઓથી તદ્દન અલગ પડી જતી વાર્તા છે. વિવેચ સોની પહેલીવાર પોતાની સીમાઓની બહાર નીકળીને નવો પ્રયોગ કરી રહ્યા હોય એવું લાગ્યા વિના રહેતું નથી. છૂટાછેડા જેવા દુઃખદ પ્રસંગે બાળકની માનસિક હાલત કેવી થાય છે તેનું આલેખન આ વાર્તાને તાજગી અને નવી દિશા આપે છે. એ જ રીતે ‘તાવણી’ વાર્તા પણ એવા જ સંકુલ વિષય ઉપર કેન્દ્રિત છે. પ્રેમીને છોડવાની સિસ્ટુએશન એ એ પછી મળતો વર કેવો તો છે- એની વાત આ વાર્તામાં વાર્તા બનાવવાનું તત્ત્વ બને છે પરંપરાગત લાગે એવી વાર્તા હોવા છતાં માવજત સારી કરી છે.

જીવન સમસ્યાઓ અને અકસ્માતોથી સભર છે એ આ વાર્તાઓમાંથી સવિશેષ ઉપસી રહે છે. એમાંય શ્રમજીવી, વતવિચ્છેદ, જાતિય અત્યાજિ, સાવ બેઝિક લક્ષ્યથી જીવતાં જીવન, એમાં જાત-ભાતના ફિટ્તર ધરાવતાં સામાન્યજનનું આલેખન આ વાર્તાઓમાં મળે છે. લેખક કહે છે- ‘હું લખું છું કારણ કે મને જીવનના એકસરખી મુખોમુખ વારંવાર થતું ગમે છે એની સન્મુખ થવાથી ક્યારેક બધું કુરુપ લાગે છે, ગ્રોટેસ્ક લાગે છે. વળી મારી વાર્તાની કોઈ પ્રશંસા કરે એ પણ મને ગમે છે. મારા પાત્રો જાણે મારા હાથે નિર્વાહ(નિર્માણ ?) પામ્યા હોય એમ અથવા એ પરિસ્થિતિને મેં શબ્દો વડે જાણે સાબ બનાવી હોય એવું પણ લાગે છે.સાહિત્યમાં પ્રતિબદ્ધતા કે સાહિત્યમાં વાસ્તવદર્શન મને આઉટ ચોક્ક ડેટ લાગતું નથી. કારણ કે કોઈ ને કોઈ સ્વરૂપે દરેક સમયખંડમાં આ વિભાવ પામતું રહે છે. (પૃ.126)

લ્યો તો તમારી વાર્તાઓ વિશે વાત કરી, અમને ગમી એ તમને પણ ગમ્યું હશે. ખે કે, હવે જરા તમારી અંદરની ચકલીને (ટાઈટલ પર બે કે ચકલાઓનાં જ કોપે હા...!) પોળીની બહાર ઉડતા કરશો એવી અપેક્ષા અચ્છાને નહીં હોય.

ભાગ્યે જ આવું વર્ણન ગુજરાતી વાર્તામાં આવ્યું છે. સેલવાસ જેવા ગુજરાતીઓના ઘણું પીવાના સ્થળો હોય કે, દરેક શહેર- ગલીઓમાં સહજ મળતો દેશી ઘાટુ હોય- એને કોઈ બદી કે નકારાત્મક રીતે પ્રયોજવાને બદલે જીવન આનંદ કે દુઃખને પ્રગટાવવાનું, ચીંધવાનું કામ વાર્તાકારે કર્યું છે

આટા-ચાવલની..કલ્તેઆમની...અમે બધા સ્તબ્ધ થઈને અમારા વર્તમાનમાં થીજી ગયા હતા. એણે એક વાત કહી કે અમારા મહોલ્લામાં એક ઓસર ભોગસગીરી કરતી હતી. અમારી બધી વાતો તમારા વાળાને જઈને કહી આવતી હતી અને પૈસા પડાવતી હતી. એ પડકાર ઈર્ષ્ય તો પહેલાં તો બધાએ એને બહુ મારી અને પછી એના બે પગ વચ્ચે મરતું બંધી દીધું. હું અવાક થઈ ગયો હતો. માથું ફાડીને લોહી કાઢે એવું ફૂર વાસ્તવ હતું. એનાં શબ્દો મારા કાનમાં પડવાતા હતા. એ ઓસરની વેદનાની ‘સાંકડીગલીમાં ઘર’ મારી પ્રથમ વાર્તા લખી. હું ચોક્કસપણે માનું છું કે વાર્તાક્ષણ સૌ પ્રથમ

સોનીએ કર્યું છે -એમાં ઉમેરો હોય તો એ છે કલાનો પુટ આપવાનું કામ. આમ પણ વાર્તાકારે એ જ તો કરવાનાં હોય છે, અને એમ થાય તો જ એ ઘટનાનું કળાકૃતિમાં રૂપાન્તરણ થાય છે. વિવેચ સોનીની વાર્તાઓની સૌથી મોટી લાક્ષણિકતાઓ તરફ પણ એમણે આંગળી ચીંધી આપી છે. જેમ કે, એમાં એવો વર્ગ અને એની વાસ્તવિક ઘટનાઓ છે જેની તરફ આપણું ધ્યાન ભાગ્યે જ ગમ્યું છે. જૂના અમદાવાદની પોળોમાં આવેલ સોનીબજાર, એમાં કામ કરતાં

આપણે જીવવા માટે ખાઈએ છીએ પણ સંતોષ થતો નથી એટલે નાવિવ્યની શોધમાં વેચાટીસભર ખાવાનું શોધીએ છીએ, એમાં બીજાના અભાવો, અસંતોષ અને કમાવવાની લ્હાય ઉમેરાય એટલે એ ખોરાક પ્રોવાઈડરની હલકી ઈચ્છાઓ, વાસનાઓનો ભોગ હલકીગુણવત્તા, શરીર માટે હાનિકારક એવા ખોરાકનો સહજ શિકાર બની જઈએ છીએ. સદ નસીબે એ તરફની જાગૃતિ રાખનારાં લોકો, ડોક્ટર, ગૃહિણીઓ પણ છે જે આપણને સખતો વખત આ દિશામાં સમાન કરે છે, જાગતા કરે છે અને સારા ટ્રેક પર લાવવા માટેના પ્રયત્નો કરે છે. ડો. બિડિતા શાહ એમાં એક છે. એમણે એવી રેસિપીઓ આપી છે જે

નિર્વિવાદિત રીતે હેલ્થી હોય, પરંપરાથી અને ન્યુટ્રિશન વેલ્યુથી પરિચિત હોય. આખાલવૃદ્ધ સુદીના અને વધારે કકળાટ કર્યા વિના બનાવી શકે એવી હોય- એવી રેસિપી આ પુસ્તકમાં આપી છે. એ પોતે કહે છે તે બેઈએ- ‘અહીં રજૂ કરેલી વાનગીઓ ખાસ કરીને ડાયાબિટીસ, વજન નિયંત્રણ અને મેટાબોલિક બીમારીઓ માટે લાભદાયક છે. સાથે સાથે, આ રેસિપી વધારવસ્થા તથા જીવનશૈલીજન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ ઉપયોગી થશે. દરેક વાનગી સાથે પોષણ મૂલ્યના વિગત આપવામાં આવી છે, જેથી વાચકો વૈજ્ઞાનિક આધાર સાથે યોગ્ય આહારની પસંદગી કરી શકે.(નિવેદન) આ પુસ્તકમાં ૩૦ વિભાગો એવી રેસિપીઓ આપી છે જે

હેલ્થી સૂપની રેસિપી, બીજામાં વિવિધ પ્રકારનાં સલાડના રેસિપી, ત્યાર પછીના વિભાગમાં સવારના નાસ્તાથી લઈને બપોરનું, સાંજનું ભોજન કેવું હોવું બોધ્યું, કેવું વૈવિધ્યસભર છતાં હેલ્થ માટે ઉપયોગી હોય તેની રેસિપી આપવામાં આવી છે. એક આખું પ્રકરણ રાઈસની વૈવિધ્યસભર વાનગીઓ પર છે. તો અર્ધપ્રવાહી સ્વરૂપની કેટલીએ રેસિપીઓ છેલ્લાં ખંડમાં આપવામાં આવી છે. છેલ્લે, લેખિકાને પરિચય છે જેમાં સંક્ષેપ્ત આ દિશામાં કહેલ કામગીરી, એનો વ્યાપ, દેશમાં જ નહીં, વિદેશમાં આપણને પરિચય મળે છે. આશા છે આ પુસ્તક ઉપયોગી નીવડશે.

સ્વસ્થ રહો, નિરોગી રહો: શુદ્ધ આહાર થકી...

આજનું જીવન સહજ અને સરળ નથી રહ્યું. તમે ઈચ્છો કે ન ઈચ્છો, કોઈ ને કોઈ અજ્ઞાત, કાલ્પનિક એવા મનોસંઘર્ષમાં બાળપણથી જ ગૂંથાઈ જવાનું આવે એવી વ્યવસ્થાઓ આપણે સર્જી નાંખી છે. જીવનને સરળ કરવાની લ્હાયમાં એવા એવા ભૌતિક સંસાધનો શોધી કાઢ્યા છે કે હવે એ પોતે જ માનવજાત માટે બોજરૂપ બનવા લાગ્યા છે. ઈશ્વરે સર્જેલી જીવસૃષ્ટિનો જ ભાગ હોવા છતાં જાણે બાકીનાં બધાં જ જીવો સાથે આપણે ઉપયોગીતા સીવાયનો કોઈ જ સંબંધ ન હોય એ રીતે જીવવાની શૈલી વિકસાવી નાંખી છે. જીવ માત્ર જીવવા માટે ખોરાક લે છે, જીવ માત્ર ખોરાકને શરીરી ઉર્જામાં ફેરવે છે અને મજેથી હેલ્થી જીવન જીવે છે. માણસપ્રત અદભુત રીતે જીવવાના નૂસખા શોધીને ખોરાક જેવી સહજ બાબતને

આપણે જીવવા માટે ખાઈએ છીએ પણ સંતોષ થતો નથી એટલે નાવિવ્યની શોધમાં વેચાટીસભર ખાવાનું શોધીએ છીએ, એમાં બીજાના અભાવો, અસંતોષ અને કમાવવાની લ્હાય ઉમેરાય એટલે એ ખોરાક પ્રોવાઈડરની હલકી ઈચ્છાઓ, વાસનાઓનો ભોગ હલકીગુણવત્તા, શરીર માટે હાનિકારક એવા ખોરાકનો સહજ શિકાર બની જઈએ છીએ. સદ નસીબે એ તરફની જાગૃતિ રાખનારાં લોકો, ડોક્ટર, ગૃહિણીઓ પણ છે જે આપણને સખતો વખત આ દિશામાં સમાન કરે છે, જાગતા કરે છે અને સારા ટ્રેક પર લાવવા માટેના પ્રયત્નો કરે છે. ડો. બિડિતા શાહ એમાં એક છે. એમણે એવી રેસિપીઓ આપી છે જે

નિર્વિવાદિત રીતે હેલ્થી હોય, પરંપરાથી અને ન્યુટ્રિશન વેલ્યુથી પરિચિત હોય. આખાલવૃદ્ધ સુદીના અને વધારે કકળાટ કર્યા વિના બનાવી શકે એવી હોય- એવી રેસિપી આ પુસ્તકમાં આપી છે. એ પોતે કહે છે તે બેઈએ- ‘અહીં રજૂ કરેલી વાનગીઓ ખાસ કરીને ડાયાબિટીસ, વજન નિયંત્રણ અને મેટાબોલિક બીમારીઓ માટે લાભદાયક છે. સાથે સાથે, આ રેસિપી વધારવસ્થા તથા જીવનશૈલીજન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ ઉપયોગી થશે. દરેક વાનગી સાથે પોષણ મૂલ્યના વિગત આપવામાં આવી છે, જેથી વાચકો વૈજ્ઞાનિક આધાર સાથે યોગ્ય આહારની પસંદગી કરી શકે.(નિવેદન) આ પુસ્તકમાં ૩૦ વિભાગો એવી રેસિપીઓ આપી છે જે

હેલ્થી સૂપની રેસિપી, બીજામાં વિવિધ પ્રકારનાં સલાડના રેસિપી, ત્યાર પછીના વિભાગમાં સવારના નાસ્તાથી લઈને બપોરનું, સાંજનું ભોજન કેવું હોવું બોધ્યું, કેવું વૈવિધ્યસભર છતાં હેલ્થ માટે ઉપયોગી હોય તેની રેસિપી આપવામાં આવી છે. એક આખું પ્રકરણ રાઈસની વૈવિધ્યસભર વાનગીઓ પર છે. તો અર્ધપ્રવાહી સ્વરૂપની કેટલીએ રેસિપીઓ છેલ્લાં ખંડમાં આપવામાં આવી છે. છેલ્લે, લેખિકાને પરિચય છે જેમાં સંક્ષેપ્ત આ દિશામાં કહેલ કામગીરી, એનો વ્યાપ, દેશમાં જ નહીં, વિદેશમાં આપણને પરિચય મળે છે. આશા છે આ પુસ્તક ઉપયોગી નીવડશે.

રેલ્વેનો જનરલ કોચ, અનુભવો નિ:સંકોચ!
 ઉનાળાનો પ્રવાસ એટલે એક કપ્પડાચ છતાં ખાટામીઠા અનુભવોનો ભરપૂર ખજાનો. એમાં પણ રેલ્વે સ્ટેશનની પરસેવે નીતરતી ભીડમાં તમે તમને સાચવી શકો તો ભયો ભયો! રેલ્વે મુસાફરીની એક આગવી વિશેષતા છે.તરહતરહેની ચીજવસ્તુ વેચતા ફેરિયાઓના અવાજો અને ભીડના ઘોંઘાટની વચ્ચે ચાઈના મોબાઈલના સ્પીકરમાંથી તમને જુના ફિલ્મી બોલી પણ સાંભળવા મળી જાય. હા,એ માટે તમે સેકંડ ક્લાસના આરક્ષણ વગરના મુસાફર હોવા જોઈએ. રેલવેની દુનિયા જ નીરાળી.સોયથી સંદુક સુધીની ચીજ વસ્તુ વેચતા ફેરિયા, એમને ધમકાવી રૂપિયાનો તોડ કરતાં હવાલદારો , શરૂઆતમાં જળ્યા માટે જઇડતાં અને પછી એકમકને વડેઈને નાસ્તો કરતાં ચાત્રીઓ, માતાજીના નામે તાળી પાડી દાદાગીરીથી દસ રૂપિયા ખૂંચવી જતાં માસીબાઓ , બુટપોલીશ કરવાવાળા, કાનમાંથી મેલ કાઢી કાનખોતરિયાઓ, ભરચક ભીડવાળા ડબ્બામાં મુસાફરને સામાનનીજેમ ધક્કેલી પૉ રુપિયા રળી લેતો કુલી ... વાહ ! જીવનના અવનવા રૂપોનો જાણે શંભુમેળો જ જોઈ લ્યો . વળાવીયાઓના ‘આવજો’, ‘સંભાળજો ‘ના અવાજો વચ્ચે વચ્ચે ચાર આંખોનું એકાકાર થવું. બધાનું પોતપોતાના સ્ટેશને ઉતરવું,નવા મુસાફરોનું ચડવું. જાણે જીવનનો સાક્ષાત્કાર...!
કીમ, સુરત - પ્રકાશ પરમાર

મોદી, ટ્રમ્પ અને ઈરાનની જુદી અને અલગ, તરહતરહની બિનબિન વિચારધારા છે!
 વિચારધારાઓ ઘણી હોય છે અને તેને વિવિધ વર્ગોમાં વહેંચી અને વર્ગીકૃત કરી શકાય! અત્રે કેટલીક મુખ્ય વિચારધારાઓ પેશ છે! 1. લીબરલિઝમ (ઉદારવાદ) ઉદાહરણ : જ્યોન લોક, જીન-જેક્સ રૂસો, અને જ્યોન સ્ટુઅર્ટ મિલ. 2. કંઝર્વેટિઝમ (સંરક્ષણવાદ)ઉદાહરણ: એડમંડ બર્ક, અને રોબર્ટ પીલ. 3. સોશલિઝમ (સમાજવાદ) ઉદાહરણ: કાર્લ